

Министерството на финансите публикува данните за финансовото състояние на общините през 2017 г. и за общините в процедура по финансово оздравяване през 2018 г.

Анализът на данните показва, че в края на 2017 г., спрямо 2016 г., намалява броят на общините, отговарящи на условията за финансово оздравяване., Наблюдава се относително еднаква структура на разходите по икономически елементи, но се отбелязват и тенденции за по-добро управление на бюджетните средства от страна на редица общини – повече на брой през 2017 г. спрямо 2016 г.

Резултатите от направената оценка на данните в края на 2017 г., спрямо същия период на 2016 г., показват следното:

Показатели за финансова самостоятелност

Тази група показатели отразява частта от управлението на приходната и разходната част от бюджета, която е прехвърлена като отговорност на местните органи на управление. Оценката се извършва чрез поетите от общините права и отговорности, свързани с планирането, управлението и използването на ресурсите.

Средният дял на приходите в общите постъпления за страната се запазва относително непроменен с ниво от 38,39 % спрямо 40,07 % в края на 2016 г. Към края на 2017 г. общо 38 общини отчитат дял на приходите от общите постъпления, по-висок от средния за страната, като към края на миналата година са били 41.

Средният за страната дял на покритие на разходите за местни дейности с приходи се повишава до 88,39 % спрямо 85,20 % през 2016 г., като 49 общини постигат резултат над средното за страната (62 са били в края на 2016 г.).

Показатели за финансова устойчивост и ефективност

Показателите от тази група дават информация за това доколко бюджетът на дадена община е балансиран, до каква степен имат проблеми с приходната или разходната част на бюджета, както и степента на задлъжнялост. Показателите за финансовата устойчивост са, както следва:

- Бюджетното салдо спрямо общите постъпления по отчет – средното равнище за страната към края на 2017 г. е 3,85 % (при 4,24 % в края на 2016 година). Броят на общините, отчитащи резултат над средния към края на 2017 г., е 111 и е по-малък спрямо този към края на 2016 г., когато общините са били 143. Следва да се отбележи, че бюджетното салдо на общините на национално ниво през 2017 г. е положително, поради което и неговият дял в общите постъпления е положителна величина.
- Средното за страната равнище на размера на дълга, като процент от планираните приходи и планираната изравнителна субсидия, намалява до 48,08 % (при 49,16 % за 2016 г.) и е относително стабилно, като погашенията на общините по дълга са съобразени с равнището на приходите и разходите по бюджетите им. Общините използват дългосрочни заеми както за дофинансиране на европейски проекти и програми, така и за реализирането на значими инвестиционни проекти. Важен показател, който е индикатор за финансовото състояние и дисциплина в общината, не е размерът на дълга като обща сума, а дали погашенията по него са правилно планирани и разчетени, така че да не са в противоречие с фискалното правило по чл.32, ал.1 и ал.2 от Закона за публичните финанси.

- Делът на просрочените задължения от планираните приходи и планираната изравнителна субсидия на национално равнище за страната намалява до 5,58 % в края на 2017 г. (при 7,25 % през 2016 г.). Броят на общините с показатели над средното към края на 2017 г. са 81, а към края на 2016 г. са били 79.
- Делът на разходите за заплати и осигуровки в общите разходи нараства слабо до 49,39 % в края на миналата година (при 46,62 % през 2016 г.), като броят на общините с показател над средните стойности са съответно – 195 и 207.
- Дял на капиталовите разходи в общите разходи (инвестиционна активност) – в края на 2017 г. общините отчитат още по-слаба инвестиционна активност, като средното равнище на показателя за страната е 12,35 %, при 15,16 % в края на 2016 г. Броят на общините, които имат дял на капиталовите разходи по-висок от средното за страната в края на 2017 г., е 120, при 103 година по-рано. Този факт потвърждава една от причините за формиране на преходни остатъци по бюджетите на общините, като те запазват правото си на разход и през следващите години, в съответствие с инвестиционната програма на съответната община.

I. Други показатели за финансовото състояние на общините

1. Фискалните правила по чл. 32, ал. 1 и 2 от ЗПФ:

През 2016 г. 23 общини не спазваха фискалното правило по чл. 32, ал. 1 от ЗПФ, свързано с това, че годишният размер на плащанията по общинския дълг за всяка община не може да надвишава 15 на сто от средногодишния размер на собствените приходи и общата изравнителна субсидия за последните три години. През 2017 г. 11 общини, или 4 % от всички общини, нарушават това правило. Това са:

Община	Съотношение по чл. 32, ал. 1 от ЗПФ
Стамболово	15,02 %
Мъглиж	16,74 %
Кричим	17,17 %
Етрополе	17,49 %
Сатовча	18,28 %
Ивайловград	19,29 %
Мизия	22,98 %
Сунгурларе	25,26 %
Струмяни	29,47 %
Маджарово	66,05 %
Симитли	76,31 %

Към края на 2017 г. община Дупница нарушава правилото по чл. 32, ал. 2 от ЗПФ относно номинала на издаваните общински гаранции. Номиналът на издадените през бюджетната 2017 г. общински гаранции от община Дупница е в размер на 5,67 на сто от общата сума на приходите и общата изравнителна субсидия по последния годишен отчет за изпълнението на бюджета на общината.

2. Общини с налични към края на 2017 г. задължения за разходи по бюджета на общината, надвишаващи с 15 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните 4 години.

В края на 2017 година общините с нарушение на този показател са 27 (10,2 % от всички), като най-големи са отклоненията при:

Доспат	93,4 %
Белоградчик	87,1 %
Неделино	71,0 %
Струмяни	54,3 %
Димово	47,9 %

За сравнение в края на 2016 година общо 37 общини (14 % от всички общини) не отговарят на изискванията на ЗПФ за този показател, като най-значителните отклоненията са в следните общини:

Доспат	104,0 %
Белоградчик	93,9 %
Неделино	70,7 %
Белово	53,9 %
Струмяни	53,7 %

3. Общини с налични към края на годината поети ангажименти за разходи по бюджета на общината, надвишаващи с 50 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години.

Към края на 2017 година броят на общините е 13 (4,9 % от всички), като с най-големи отклонения са:

Смолян	140,0 %
Септември	131,1 %
Чепеларе	106,8 %
Главиница	104,1 %
Неделино	93,8 %

Към края на 2016 г. общо 36 общини (13,6 % от всички) нарушават това правило, като с най-големи отклонения са:

Смолян	181,9 %
Чепеларе	145,3 %
Лесичово	119,5 %

Неделино	109,5 %
----------	---------

4. Общини с налични към края на годината просрочени задължения по бюджета на общината, надвишаващи с 5 на сто отчетените за последната година разходи на общината.

Към края на 2017 година техният брой е 53 (20,0 % от всички). С най-големи отклонения са:

Доспат	77,7 %
Белоградчик	77,3 %
Димово	75,0 %
Неделино	46,7 %
Велинград	45,8 %

Към края на 2016 г. общо 58 общини (21,9 % от общия брой) са с просрочени задължения, надвишаващи 5 % от отчетените за годината разходи за общината, като тези с най-съществени отклонения са:

Белоградчик	104,2 %
Доспат	82,7 %
Димово	82,3 %
Неделино	62,8 %

5. Общини, чието бюджетно салдо по бюджета на общината през последните три години е отрицателна величина за всяка от трите години.

През 2017 г. 6 общини имат отрицателно бюджетно салдо по бюджета на общината за последните три години:

Община	салдо 2015	салдо 2016	салдо 2017
Созопол	-14 731 143 лв.	-2 234 226 лв.	-4 570 523 лв.
Вълчидол	-198 987 лв.	-151 798 лв.	-128 061 лв.
Искър	-348 165 лв.	-68 358 лв.	-60 814 лв.
Асеновград	-113 003 лв.	-196 873 лв.	-6 548 081 лв.
Марица	-3 474 858 лв.	-1 188 044 лв.	-1 945 730 лв.
Мъглиж	-818 275 лв.	-142 719 лв.	-348 362 лв.

За сравнение през 2017 г. общините с отрицателно бюджетно салдо по бюджета на общината за последните три години са 7:

Община	салдо 2014	салдо 2015	салдо 2016
Благоевград	-2 739 243 лв.	-1 025 324 лв.	-1 155 775 лв.
Созопол	-690 337 лв.	-14 731 143 лв.	-2 234 226 лв.

Шабла	-466 569 лв.	-335 381 лв.	-143 295 лв.
Белене	-22 938 лв.	-3 189 807 лв.	-198 126 лв.
Самуил	-112 038 лв.	-188 416 лв.	-366 363 лв.
Столична община	-84 191 667 лв.	-35 699 702 лв.	-38 363 032 лв.
Мирково	-330 299 лв.	-33 967 лв.	-41 092 лв.

През 2017 г. броят на общините с отрицателно бюджетно салдо достига 84, което представлява 31,7 % от всички общини на територията на страната, при 60 (22,6 %) в края на 2016 г.

б. Общини, чието осреднено равнище на събираемост за данъка върху недвижимите имоти и данъка върху превозните средства, е под осреднената събираемост на двата данъка за всички общини, отчетена за последната година.

През 2017 г. средното равнище на събираемост на данък недвижими имоти и данък превозни средства се запазва относително постоянно спрямо 2016 г.:

Период	Данък недвижими имоти средно равнище на събираемост	Данък превозни средства средно равнище на събираемост	Осреднено равнище на събираемост по чл. 130а, ал.1, т.6
2017 г.	72,26 %	69,14 %	70,70 %
2016 г.	73,43 %	69,58 %	71,51 %
2015 г.	68,32 %	63,40 %	65,86 %

При средно равнище на събираемост от 70,70 % за страната към края на 2017 г. общо 112 общини (42,26 % от всички) отчитат по-ниски параметри, като тези с най-ниска събираемост са:

Макреш	39,6 %
Мирково	43,8 %
Якимово	46,5 %
Цар Калоян	47,3 %
Ружинци	47,5 %
Кайнарджа	48,4 %
Бобов дол	48,7 %
Бойчиновци	49,7 %
Брусарци	50,5 %
Крушари	50,6 %
Трекляно	51,2 %
Димово	53,2 %
Борован	54,1 %

За сравнение към края на 2016 г. общо 119 общини (44,9 % от всички) отчетоха по-ниски параметри от средното равнище на събираемост за страната (71,51 %), като тези с най-ниска осреднена събираемост са:

Макреш	45,2 %
Ружинци	45,5 %
Бойчиновци	47,2 %
Брусарци	50,6 %
Кърджали	50,7 %
Бобов дол	50,8 %
Борован	50,9 %
Лом	53,1 %
Видин	54,4 %
Божурище	55,5 %
Димово	57,2 %
Трън	57,2 %
Медковец	57,6 %
Симитли	57,6 %
Георги Дамяново	57,7 %
Вълчедръм	57,7 %
Добричка	57,8 %
Кайнарджа	57,8 %
Долни Чифлик	57,9 %

Освен фактор за подобряване на този показател са въведените контролно-ревизионни механизми в общините с цел увеличаване на събираемостта на данъчните приходи, както и предоставяните услуги на общините чрез системата за обмен на информация (СОИ), създадена от Министерството на финансите на основание чл. 5а и чл. 54 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ) и предоставяща възможност за автоматичен обмен на данни във връзка с данъчното облагане. Чрез СОИ продължават да бъдат предоставяни услуги за подпомагане на общинските администрации, като в изпълнение на чл. 54, ал. 2 от ЗМДТ се предоставят данните от регистъра на пътните превозни средства, поддържан от Министерството на вътрешните работи (МВР). Чрез СОИ на общините е предоставена и уеб услуга, валидираща информацията за декларирани и използвани данъчни облекчения от лицата за основни жилища и основно жилище и ТЕЛК.

Реализирана е услуга за електронно подаване в портала на НАП на декларациите за данък върху превозните средства по чл. 54, ал. 4 от ЗМДТ, като услугата се използва от Столична община и община Велико Търново, предстои включването на община Велики Преслав, а поетапно могат да бъдат включвани и други общини при изявено желание.

Направена е и промяна в чл. 60, ал. 6 от ЗМДТ, с която се дава възможност за автоматизирана проверка за платен данък върху превозното средство, което е условие за редовност при извършване на периодични прегледи за техническа изправност. Проверката може да се осъществява чрез автоматизиран обмен на информация между информационната система за електронно регистриране на извършените периодични прегледи на пътни превозни

средства, поддържана от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и Системата за обмен на информация, поддържана от Министерството на финансите, в изпълнение на чл. 5а от ЗМДТ.

На основата на анализ и обобщение на данните по чл. 130а от ЗПФ се установи, че общините, които отговарят на три и повече от критериите за класирането им като общини с финансови затруднения през 2018 г., въз основа на данните от годишните отчети за касово изпълнение на бюджетите на общините, оборотните ведомости и информацията по чл. 5а от Закона за местните данъци и такси, към края на 2017 г. са 13 общини (4,9 % от всички общини в страната) при 32 броя, или 12,1 % от всички общини, класирани като общини с финансови затруднения през 2017 г.:

		Критерии, на които общината отговаря по чл. 130а, ал.1					
		по т. 1.	по т. 2.	по т. 3.	по т. 4.	по т. 5.	по т. 6.
1.	Симитли	76,31 %	16,68 %		9,32 %		63,85 %
2.	Струмяни	29,47 %	54,26 %		42,76 %		70,27 %
3.	Белоградчик		87,11 %		77,25 %		64,91 %
4.	Грамада		16,78 %		14,75 %		68,77 %
5.	Димово		47,91 %		75,05 %		53,23 %
6.	Кочериново		21,30 %		17,00 %		64,56 %
7.	Рила		24,03 %		23,50 %		69,90 %
8.	Сапарева баня		25,56 %		9,85 %		60,21 %
9.	Септември		23,72 %	131,06 %	6,56 %		
10.	Перник		25,66 %	63,70 %	23,00 %		68,23 %
11.	Неделино		71,02 %	93,76 %	46,67 %		
12.	Чепеларе		27,45 %	106,83 %	19,77 %		
13.	Стамболово	15,02 %	42,37 %	70,88 %	38,19 %		62,69 %

Общини, които през 2018 г. отпадат от списъка за финансово оздравяване, са следните 21, за които допусканията са, че приетите от тях мерки и планове за оздравяване са довели до положителни резултати и подобряване на един или повече от показателите, въз основа на които се прави оценка на финансовото им състояние:

Созопол
Сунгурларе
Бяла
Брегово
Видин
Борован
Криводол
Мизия
Оряхово
Кърджали
Тетевен

Георги Дамяново
Белово
Велинград
Лесичево
Белене
Ветово
Сливен
Баните
Девин
Минерални Бани

Общини, които попадат в списъка за финансово оздравяване през 2018 г., но не фигурират в списъка за 2017 г., са:

Грамада
Рила

Следва да се отбележи, че община Рила попада в списъка на общините, отговарящи на 3 или повече критерия, за втори път, след като това се случва и през 2016 г.

Общини, които трайно попадат в списъка за финансово оздравяване през 2016 г., 2017 г. и през 2018 г., са 9:

Симитли
Струмяни
Димово
Сапарева баня
Септември
Перник
Неделино
Чепеларе
Стамболово

ФИНАНСОВО ОЗДРАВЯВАНЕ

За общините, определени като общини с финансови затруднения през 2018 г., въз основа на данните от годишните отчети за касово изпълнение на бюджетите на общините, обратните ведомости и информацията по чл. 5а от Закона за местните данъци и такси към края на 2017 г., данните към 31.12.2017 г. са следните:

Просрочените задължения по бюджета са в размер на 36,2 млн. лв. или 24,8 % от просрочените задължения по бюджет на всички общини, като при всички 13 общини делът на

просрочията, спрямо годишния размер на разходите, все още надвишава законовото ограничение от 5 на сто.

Задълженията за разходи са в размер на 41,0 млн. лв. или 11,1 % от задълженията за разходи на всички общини, като при всички 13 общини делът на задълженията за разходи, спрямо средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години, превишава допустимите по ЗПФ стойности от 15 на сто.

Поетите ангажименти са в размер на 82,5 млн. лв. или 4,8 % от поетите ангажименти за разходи на всички общини, като при 5 от общините делът им спрямо средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години надвишава допустимите по ЗПФ 50 на сто.

През 2017 г., на основание чл. 130е, ал. 4 във връзка с чл. 130ж от ЗПФ, министърът на финансите е съгласувал **планове за финансово оздравяване** на 10 общини – Перник, Белово, Тетевен, Септември, Велинград, Сливен, Сунгурларе, Видин, Мизия и Симитли.

Тези десет общини изготвиха и изпратиха за съгласуване оздравителни планове, в които си поставят цели за финансово оздравяване, които включват мерки за увеличаване на приходите и оптимизиране и ограничаване на разходите в годишен и средносрочен план, изготвени на база на обективен анализ на основни финансови показатели. Целта е да бъдат намалени дефицитът по бюджета, както и необезпечените и просрочени задължения, и да бъдат въведени конкретни мерки в управлението на финансите.

Код по ЕБК	Община	Дата на отпускане на заема	Краен срок на погасяване	Размер на предоставения безлихвен заем (в лева)	Размер на просрочените задължения и др. плащания (в лева)	Общ ефект от изпълнение на мерките от общината (в лева)
5111	Симитли	22.12.2017 г.	1.12.2020	3 500 000	4 574 903	4 731 803
5212	Сунгурларе	22.08.2017 г.	1.12.2019	1 500 000	2 143 979	2 759 386
5504	Видин	22.12.2017 г.	1.12.2019	2 959 245	5 209 451	7 463 139
5608	Мизия	22.12.2017 г.	1.12.2019	440 000	544 301	558 305
6105	Тетевен	22.03.2017 г.	1.12.2019	1 096 545	1 445 784	2 564 952
6302	Белово	07.02.2017 г.	1.12.2019	2 000 000	3 006 401	3 204 321
6304	Велинград	10.04.2017 г.	1.12.2019	3 000 000	6 663 455	6 916 252
6310	Септември	05.04.2017 г.	1.12.2019	3 352 625	5 476 614	5 792 113
6404	Перник	25.01.2017 г.	1.12.2019	4 000 000	26 002 481	26 568 188
7003	Сливен	30.05.2017 г.	1.12.2019	5 000 000	19 779 778	25 268 841
Общо:				26 848 415	74 847 147	85 827 300

При девет общини се наблюдава намаление на размера на просрочените задължения в края на 2017 г. спрямо края на 2016 г., като при общините Перник, Белово, Септември, Сливен, Видин и Мизия просрочията намаляват в размер по-голям от отпуснатия безлихвен заем за финансово оздравяване, т.е. тези общини са разплатили предвидените за погасяване просрочени задължения с предоставения от централния бюджет заем и погасяват просрочия с реализиран ефект от заложените в плана мерки. Единствено при община Мизия наличните към края на годината просрочени задължения не надвишават законовото ограничение от 5 на сто от отчетените за последната година разходи.

Всички 10 общини в края на 2017 г. спрямо края на 2016 г. имат намаление на задълженията за разходи. За общините Сунгурларе, Видин, Мизия и Тетевен показателят задължения за разходи е в рамките на нормативно допустимите по ЗПФ параметри към края на 2017 г.

При общините Велинград, Симитли и Сливен се наблюдава намаление на размера на ангажиментите за разходи към края на септември 2017 г. спрямо края на 2016 г. Общините Септември и Перник не са въвели към края на 2017 г. ангажиментите за разходи в рамките на допустимите по ЗПФ нива.

И десетте общини към 31 декември 2017 г. отчитат положително бюджетно салдо.

По отношение на спазване на дълговото правило по чл. 32, ал. 1 от ЗПФ превишение към края на 2017 г. се наблюдава при общините Симитли, Сунгурларе и Мизия.

В резултат на подобрене на финансовите показатели и реализирането на мерките и дейностите, предвидени в съгласуваните планове за оздравяване, седем от десетте общини отпадат от списъка на общините с финансови затруднения през 2018 г.

Просрочени задължения

Просрочените задължения на общините към 31.12.17 г. са в размер на 156,8 млн. лв., в т.ч. по бюджета на общините 146,1 млн. лева.

Просрочените задължения по бюджетите на общините са формирани от 143 общини (53 % от общия брой общини). Над 46 %, или 122 общини от всички, завършват четвъртото тримесечие на 2017 г. без просрочени задължения в бюджета. Намаление на просрочените задължения отчитат 34 % (89 общини), като общият размер на намалението на просрочията спрямо края на 2016 г. е за 51,2 млн. лв. За същия период 24 % от общините (78 общини) увеличават просрочените си задължения в рамките на една година общо с 12,9 млн. лв. В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са в размер на 4,5 млн.лв. или 3,1 % от размера на просрочените задължения в бюджета.

По области размерът на просрочените задължения в бюджета е както следва:

Област	Декември 2017 г. (в лева)	Декември 2016 г. (в лева)	Изменение декември 2016 г. - декември 2015 г. (в лева)
Благоевград	5 787 287	8 359 389	-2 572 102
Бургас	7 952 753	7 045 039	907 714
Варна	453 093	2 159 276	-1 706 183
Велико Търново	2 389 939	4 176 929	-1 786 990
Видин	12 288 680	16 157 573	-3 868 893
Враца	3 313 750	3 939 635	-625 885
Габрово	100 522	140 686	-40 164
Добрич	2 383 113	4 542 704	-2 159 591
Кърджали	16 057 670	16 188 426	-130 756
Кюстендил	5 283 951	6 000 800	-716 849
Ловеч	1 539 523	2 410 810	-871 287

Монтана	2 542 436	2 337 325	205 111
Пазарджик	18 275 590	25 042 913	-6 767 323
Перник	13 485 451	18 787 097	-5 301 646
Плевен	948 805	658 096	290 709
Пловдив	10 168 105	9 229 056	939 049
Разград	1 441 631	1 130 273	311 358
Русе	946 125	2 449 507	-1 503 382
Силистра	4 573 749	5 209 104	-635 355
Сливен	8 503 206	17 949 194	-9 445 988
Смолян	16 315 542	17 921 884	-1 606 342
София - град	1 047 318	764 931	282 387
София	3 633 829	4 095 573	-461 744
Стара Загора	890 903	1 231 036	-340 133
Търговище	503 766	829 735	-325 969
Хасково	5 277 947	5 498 814	-220 867
Шумен	9 910	2 605	7 305
Ямбол	13 714	153 912	-140 198
Общо	146 128 308	184 412 322	-38 284 014

В сметките за средства от Европейския съюз (СЕС) и в другите сметки и дейности просрочените задължения са 10,7 млн. лв. или 6,8 % от общия размер на просрочията.

Като цяло общо просрочените задължения на общините намаляват с 38,7 млн. лв. в края на 2017 г. спрямо края на 2016 г.

Динамиката в размера на просрочените задължения в бюджета е както следва:

Към дата:	Размер на просрочените задължения по бюджета (млн. лв.)
31.12.2015 г.	184,8
31.03.2016 г.	183,6
30.06.2016 г.	188,3
30.09.2016 г.	193,7
31.12.2016 г.	184,4
31.03.2017 г.	175,8
30.06.2017 г.	149,5
30.09.2017 г.	153,2
31.12.2017 г.	146,1

Общинският дълг и общинските гаранции към 31.12.2017 г. възлизат на 1 260,5 млн. лв., в т.ч. 594,6 млн. лв. вътрешен (47,2 %) и 665,9 млн. лв. външен дълг (дългът на Столична община формира 49,9 % от общия размер на дълга). Спрямо края на 2016 година, размерът на

общинския дълг и общинските гаранции се увеличава с 6,7 млн. лв., което се дължи на увеличение на размера на вътрешните заеми със 17,6 млн.лв. и на намаление на размера на външните заеми с 10,9 млн. лв.

Усилията на Министерството на финансите продължават в посока да се подобри и ефективността на управление на общинските разходи, заедно с положителната тенденция за подобряване на приходната част в общинските бюджети. Препоръчително е общините да приемат и изпълняват оздравителни планове при наличие не само на три или повече от показателите по чл. 130а от ЗПФ, но и при индикации за достигане на критичните стойности по един или повече от всички наблюдавани показатели. Така ще преодолеят и елиминират своевременно риска да нарушат фискалните правила и параметри по ЗПФ.